

Молодий Вчений

ISSN 2304-5809

СПЕЦВИПУСК

Київський університет
імені Бориса Грінченка

ПЕДАГОГІЧНИЙ
ІНСТИТУТ
КИЇВСЬКОГО
УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ
БОРИСА ГРІНЧЕНКА

Київський університет
імені Бориса Грінченка

8.1

(60.1)
2018

ISSN (Print): 2304-5809
ISSN (Online): 2313-2167

Науковий журнал
«МОЛОДИЙ ВЧЕНИЙ»

№ 8.1 (60.1) серпень 2018 р.

Редакційна колегія журналу

Сільськогосподарські науки

Базалій В.В. – д-р с.-г. наук
Балашова Г.С. – д-р с.-г. наук
Клименко М.О. – д-р с.-г. наук
Коковіхін С.В. – д-р с.-г. наук
Лавриненко Ю.О. – д-р с.-г. наук
Писаренко П.В. – д-р с.-г. наук

Історичні науки

Змерзлий Б.В. – д-р іст. наук

Економічні науки

Іртищєва І.О. – д-р екон. наук
Шапошников К.С. – д-р екон. наук

Політичні науки

Науmkіна С.М. – д-р політ. наук
Яковлев Д.В. – д-р політ. наук

Педагогічні науки

Козяр М.М. – д-р пед. наук
Рідей Н.М. – д-р пед. наук
Федяєва В.А. – д-р пед. наук
Шерман М.І. – д-р пед. наук
Шипота Г.Є. – канд. пед. наук

Філологічні науки

Шепель Ю.О. – д-р філол. наук

Філософські науки

Лебедева Н.А. – д-р філос. в галузі культурології

Юридичні науки

Бернацька (Севостьянова) Н.І. – канд. юрид. наук
Стратонов В.М. – д-р юрид. наук

Технічні науки

Гриценко Д.С. – канд. техн. наук
Дідур В.А. – д-р техн. наук
Шайко-Шайковський О.Г. – д-р техн. наук

Біологічні науки

Ходосовцев О.Є. – д-р біол. наук

Медичні науки

Нетюхайло А.Г. – д-р мед. наук
Пекліна Г.П. – д-р мед. наук

Ветеринарні науки

Морозенко Д.В. – д-р вет. наук

Мистецтвознавство

Романенкова Ю.В. – д-р мистецт.

Психологічні науки

Шаванов С.В. – канд. псих. наук

Соціологічні науки

Шапошникова І.В. – д-р соц. наук

Міжнародна наукова рада

Arkadiusz Adamczyk – Professor, dr hab. in Humanities (Poland)
Giorgi Kvinikadze – PhD in Geography, Associate Professor (Georgia)
Janusz Wielki – Professor, dr hab. in Economics, Engineer (Poland)
Inessa Sytnik – Professor, dr hab. in Economics (Poland)
Вікторова Інна Анатоліївна – доктор медичних наук (Росія)
Глуценко Олеся Анатоліївна – доктор філологічних наук (Росія)
Дмитрієв Олександр Миколайович – кандидат історичних наук (Росія)
Марусенко Ірина Михайлівна – доктор медичних наук (Росія)
Швецова Вікторія Михайлівна – кандидат філологічних наук (Росія)
Яригіна Ірина Зотовна – доктор економічних наук (Росія)

Повний бібліографічний опис всіх статей журналу представлено у:
Національній бібліотеці України імені В.В. Вернадського,
Науковій електронній бібліотеці ELibrary.ru, Polish Scholarly Bibliography

Журнал включено до міжнародних каталогів наукових видань і наукометричних баз:
РИНЦ, ScholarGoogle, OAJI, CiteFactor, Research Bible, Index Copernicus.
Index Copernicus (IC™ Value): 4.11 (2013); 5.77 (2014); 43.69 (2015); 56.47 (2016)

Свідоцтво про державну реєстрацію
друкованого засобу масової інформації – серія KB № 18987-7777P від 05.06.2012 р.,
видане Державною реєстраційною службою України.

ЗМІСТ

Абилбакиєва Г.Т., Козлитин Д.А. Информационные технологии в дошкольном образовании Украины и Казахстана.....1	Половіна О.А., Гаращенко Л.В. Формування еколого-природничої компетенції дітей дошкільного віку: здоров'язбережувальний підхід47
Беленька Г.В., Гапченко В.А. Формування емоційно-ціннісного ставлення до природи у дітей п'ятого року життя засобом художнього слова.....7	Голота Н.М. Особливості сприйняття сучасними студентами категорій простору й часу.....53
Беленька Г.В., Кондратець І.В. Засоби формування у студентів свідомого ставлення до навчання.....12	Данієлян А.Я., Стаєнна О.О. Формування у майбутніх педагогів інтересу до навчання засобом квест-технологій.....59
Беленька Г.В., Рухницька П.В. Роль казок В.О. Сухомлинського в процесі виховання морально-етичних якостей дітей старшого дошкільного віку...18	Коваленко О.В. Діяльнісний підхід у підготовці організаторів дошкільної освіти до професійної діяльності64
Вертугіна В.М. Динаміка змін системи цінностей у виборі педагогічної професії.....22	Козак Л.В. Підготовка майбутніх педагогів дошкільної освіти до організації проектної діяльності71
Волинець К.І. Формування ціннісних орієнтацій майбутнього дошкільного педагога в умовах сучасного вищого навчального закладу.....27	Літченко О.Д. Сучасні тенденції розвитку трудового виховання дітей дошкільного віку76
Волинець Ю.О., Стаднік Н.В. Проблема відповідальності як складової професійної готовності майбутнього дошкільного педагога в позааудиторній діяльності.....33	Машовець М.А., Науменко М.С. Особливості емоційно-ціннісного спілкування в сучасній українській сім'ї.....80
Гаращенко Л.В., Данилова І.С. Оптимізація рухової активності дітей дошкільного віку під час проведення ранкової гімнастики.....38	Мельник Н.І. Цінності в контексті «компетентної системи дошкільної освіти» в європейському освітньому вимірі.....85
Гаращенко Л.В., Маркевич О.С. День здоров'я як один із компонентів активного рухового режиму ЗДО: удосконалення змісту та педагогічного супроводу.....42	Половіна О.А., Ліпчевська І. Актуальні проблеми перспективності змісту сучасної дошкільної освіти.....89
	Товкач І.Є. Психологічний портрет студента-першокурсника94
	Удовенко Е.О. Філософсько-психологічні аспекти розвитку творчих здібностей дітей дошкільного віку.....99

УДК 378-051

ФОРМУВАННЯ ЦІННІСНИХ ОРІЄНТАЦІЙ МАЙБУТНЬОГО ДОШКІЛЬНОГО ПЕДАГОГА В УМОВАХ СУЧАСНОГО ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ

Волинець К.І.

Педагогічний інститут, Київський університет імені Бориса Грінченка

У статті розкрито окремі аспекти проблеми формування ціннісних орієнтацій майбутнього дошкільного педагога в процесі професійної підготовки в умовах сучасного вищого навчального закладу. Здійснено аналіз наукових підходів до вирішення цієї проблеми. Висвітлено основні поняття проблеми. Встановлено зв'язок між особистісними якостями педагога та його педагогічною культурою. Визначено педагогічні умови формування ціннісних орієнтацій майбутнього дошкільного педагога в процесі професійної підготовки. **Ключові слова:** дошкільний педагог, цінності, ціннісні якості, ціннісні орієнтації, професійно-педагогічна підготовка дошкільного педагога, формування якостей, педагогічна культура.

Постановка проблеми. У сучасних умовах відбувається перехід до нової, гуманістичної освітньої парадигми як засобу утвердження самоцінності особистості, забезпечення її широких можливостей до творчої праці. Особистість учня, вихованця та педагога з їх властивостями, здібностями та особистісними якостями виходять на перший план.

В той же час руйнування існуючої впродовж десятиліть ціннісної системи в суспільстві призвело до суперечливого процесу докорінної переоцінки всієї сукупності цінностей, їх змісту, внутрішніх переконань моральних норм та ідеалів особистості. Ускладнилися ціннісні уявлення, розвиток понять про моральні цінності та орієнтація на них, що зумовило труднощі адаптації особистості до вимог сучасності.

В умовах прискорення процесів в культурі, освіті, економіці, в різних сферах професійної діяльності та світоглядної переоцінки цінностей одним із найважливіших завдань сучасної вищої освіти є підготовка до професійної діяльності такого дошкільного педагога, який був би носієм духовних цінностей і своєю педагогічною діяльністю здійснював духовне відтворення та розвиток людини і суспільства [9, с. 70]. А це вимагає підготовки майбутнього дошкільного педагога на засадах духовності, гуманізму, моральності, виховання особистості педагога з такими якостями, досвідом, які б відповідали вимогам суспільства, сприяли його розвитку як особистості з чіткими моральними принципами, цінностями та ціннісними орієнтаціями.

Від спрямованої освіти, ціннісної основи, закладеної вихователем у дошкільному віці залежить, як в подальшому буде формуватись і розвиватись особистість людини, характер і світогляд наступних поколінь людей.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми формування якостей особистості педагога сприяли дослідження Б. Ананьєва, Ю. Бабанського, І. Беха, В. Богословського, О. Бодальова, Л. Божович, Ф. Гоноболіна, Е. Зеєра, І. Зимньої, В. Ільїна, Є. Клімова, Г. Костюка, Н. Кузьміної, О. Леонтьєва, К. Платонова,

В. Семіченко, І. Харламова та ін., в яких стверджується, що якості особистості виражаються в органічній єдності її потреб, свідомості, знань, емоційно-вольової сфери та практичних дій, спрямованих на особистісне та професійне становлення. Професійні особистісні якості як складову професіоналізму, майстерності, культури, творчості педагога розглядають О. Бондаревська, В. Гриньова, І. Зязюн, І. Ісаєв, А. Капська, Н. Кічук, Л. Кондрашова, А. Маркова, Л. Мітіна, Є. Рогов, С. Сисоева, В. Слатьонін, І. Юсупов та ін.

Проблематиці цінностей присвячені як філософсько-соціологічні дослідження С. Анісімова, А. Здравомислова, В. Сагатовського, В. Тугарінова, Л. Фоїної, М. Бобневої, О. Зотової, В. Оссовського, Ю. Письмака, П. Смірнова та ін.), так і психолого-педагогічні роботи Б. Ананьєва, Г. Залеського, А. Леонтьєва, В. М'ясищева, С. Рубінштейна та ін.; педагогів Н. Іванової, А. Кирьякової, Е. Несимової, Е. Шиянова, Г. Щукіної та ін. В цих роботах розглядаються різні аспекти проблеми ціннісних орієнтацій, обґрунтовується теза про те, що саме ціннісні орієнтації складають ядро особистості і характеризують рівень її розвитку в цілому.

Основи сучасного підходу до формування ціннісних орієнтацій у майбутніх педагогів подаються в роботах Н. Асташової, В. Єрмоленка, Л. Хоружої, Є. Несимової, Є. Подільської, Є. Поленякіної, Н. Стаднік, Л. Трубайчук, А. Шестакової та ін.

Звернення на сучасному етапі до психолого-педагогічної проблеми формування педагогічної культури педагога, його цінностей та ціннісних орієнтацій, виділення цієї проблеми як важливого напрямку сучасної наукової думки є результатом усвідомлення важливості значення проблеми формування ціннісних орієнтацій для розвитку України в умовах становлення її державності; необхідності віднайти чіткі методологічні підстави для формування духовності народу, гуманістичних засад образу України в ХХІ ст.

Мета статті. Головною метою цієї роботи є розкриття окремих аспектів формування ціннісних орієнтацій майбутнього дошкільного педагога в умовах сучасного вищого навчального закладу.

Виклад основного матеріалу. Всі видатні системи минулого, так і сучасного містять як компонент розділ про мету та цінності людського життя. Учень Сократа Аристип учив, що «краща доля не в тому, щоб утримуватися від насолод, а в тому, щоб панувати над ними, не підкоряючись їм». К. Ушинський характер взаємостосунків вчителя з вихованцем визначав категоріями етики, добра, справедливості, співпереживання та ін. Його педагогіку, названо мистецтвом, вона базується на ціннісній основі наукових знань. П. Блонський, А. Макаренко, С. Шацький, К. Ушинський в центрі науково-виховної роботи ставили особистість дитини, її цінності.

Найбільш значущим, з методологічної точки зору, на нашу думку, є принцип «творчої самодіяльності», розроблений С. Рубінштейном. З його точки зору система освіти, в основу якої покладено положення про те, що пасивне сприйняття готових результатів, копіювання даних зразків, повинна бути замінена системою, основа і мета якої – розвиток творчої самодіяльності.

У філософському словнику соціальних термінів зазначається, що «цінність – духовне формоутворення, що існує через моральні та естетичні категорії теоретичної системи, утопічні образи, суспільні ідеали та ін. і виступає критерієм оцінки дійсності людиною та джерела смислоутворюючої основи людського діяння. В основі ціннісного ставлення людини до світу лежить значущість. Цінність включає життєзначущі предмети, природні утворення й продукти людської діяльності, матеріальні і духовні цінності – надбання культур, розвитку людства» [10, с. 651].

Цінність – це те, «до чого треба прагнути, споглядати, ставитися з повагою, визнанням, шануванням» [9, 507]. Вона є особливим типом світоглядної орієнтації людини, уявленнями, які склалися в тій чи іншій культурі про ідеал, моральність, добро, красу. Будь-які події та явища в природі, суспільстві, житті індивіда сприймаються ним не лише за допомогою науково обґрунтованих теорій, а й пропускаються через призму власного ставлення до них [2, с. 256].

«Ціннісна орієнтація особливий компонент духовного світу, що є наслідком вільного обрання ціннісних переваг» [10, с. 650-651] і на відміну від цінностей є відносно стійкою системою «спрямованості інтересів і потреб особистості на певну ієрархію життєвих цінностей, схильність у наданні переваги певним цінностям у різних життєвих ситуаціях, спосіб розрізнення особистісних явищ і об'єктів за рівнем їхньої значу-

щості для людини» [1, с. 991]. Іншими словами, ціннісні орієнтації – це «усвідомлені та інтеріоризовані індивідами соціальні цінності, які відповідають їхнім потребам» [3; 6; 5].

Ці потреби перебувають зовні і усередині людини і примушують її усвідомлено або ж не усвідомлено скоювати деякі вчинки. При цьому зв'язок між соціальними потребами і діями людини опосередкований дуже складною системою взаємодій, внаслідок чого різні люди можуть абсолютно по-різному реагувати на однакові дії з боку потреб. Більш того, поведінка людини, здійснювані нею дії у свою чергу також можуть впливати на її реакцію на дії, внаслідок чого може мінятися як ступінь впливу дії, так і спрямованість поведінки, що викликається цією дією [4, с. 45].

Для розвитку особистості і формування її ціннісних орієнтацій необхідно, щоб професійно-ціннісні відносини педагогів означали орієнтацію на індивідуальну цінність дитини, на розуміння творчої сутності педагогічної діяльності, усвідомлення самоцінності, гідності, особистої свободи і усвідомлення себе як носія високих цінностей. Педагог повинен сам бути глибоко впевненим в тих істинах, які він пропагує, та знати якими ідеалами керуються студенти, на які людські цінності орієнтуються.

За допомогою системи ціннісних орієнтацій педагог обирає варіант дії. Дієва функція ціннісних орієнтацій найбільше виявляється у виборі майбутньої поведінки, у ціннісному ставленні до людини, у вчинках, протидії несправедливості, критичному ставленні до себе. Розвиток ціннісного ставлення до людини передбачає засвоєння моральних та етичних норм, правил культури спілкування.

Моральні цінності спрямовані на утвердження в усіх сферах людського життя (в тому числі й у міжлюдських стосунках) принципів гуманізму, піднесення людської гідності, олюднення міжособистісних взаємин. Вони складають змістовий бік моральної культури учнів і педагогів [1, с. 991]. У педагогічній діяльності особливо важливими є цінності моральності (добро); пізнання (істина); естетики (прекрасне); політика і право (справедливість). Найважливішою умовою становлення особистості вчителя є його духовний розвиток. Духовність це система вищих потреб, інтересів, ціннісних орієнтацій людини.

Цінності – це соціальне явище, важливими характеристиками яких виступають об'єктивна значущість і суб'єктивна норма, а критерій ціннісного вибору є завжди відносними в силу того, що вони зумовлюються емоціями і історичними обставинами [6]. В той же час світогляд педагога є наслідком не тільки емоційного відгуку на явища життя і навчально-виховної діяльності, але і їх осмислення, глибокого усвідомлення, результатом якого стає побудова своєї життєвої і професійної позиції. У сферу

педагогічних реалій входить і сама особистість вчителя як суб'єкта навчально-виховного процесу. Отже, ціннісна свідомість вчителя включає і самосвідомість, без якої неможливе його професійно-особистісне самовдосконалення, творче зростання.

Звідси два джерела професійного становлення майбутнього педагога – суб'єктивне і об'єктивне. Суб'єктивне визначається особливостями індивідуального становлення педагога, а саме: своєю відкритістю до сприйняття нового, незалежністю від стереотипів і шаблонів. Створюючи у свідомості ідеальну модель діяльності, він визначає її загальну спрямованість, свої цілі, мобілізує свій психічний стан, знання, вміння і навички на відтворення цієї моделі. Свідомість регулює внутрішню спрямованість педагога до активного пошуку нових зразків професійної діяльності, вибору серед них найбільш доцільних. А чи буде ця спрямованість реалізована, залежить від зовнішніх, соціальних обставин, які обмежують чи розширюють той простір, в якому педагог як суб'єкт діяльності може реалізувати свої устремління і цілепокладання.

Дуже важливо, щоб майбутній педагог глибоко усвідомив свій професійний ідеал, як своєрідну модель, на яку орієнтуватиметься в процесі навчання та самоосвіти, виховання та самовиховання. Це можна зробити шляхом залучення студентів до вивчення проблем реального освітнього процесу в навчальних закладах, як в теоретичному, так і в практичному аспектах.

До зовнішніх обставин можна віднести рівень інноваційного середовища, створення нових типів навчальних закладів, формування структурних підрозділів нового типу, освітніх центрів, робота яких має будуватися насамперед з урахуванням інтересів, потреб і ціннісних орієнтацій майбутніх педагогів.

В умовах навчання в вищому навчальному кожен окремий етап або ступінь підготовки є завершеними і на кожному етапі відбувається розвиток особистості як змістова зміна основних її психологічних характеристик. Характерною рисою ціннісної сфери студентів є посилення свідомих мотивів поведінки: зміцнюються такі якості як цілеспрямованість, рішучість, наполегливість, самостійність, вміння володіти собою. Посилюється інтерес до моральних проблем, відбувається усвідомлення своїх морально-психологічних якостей, становлення соціально-моральної самооцінки, самоповаги, на основі накопиченого досвіду спілкування і діяльності. Відбувається посилене прагнення студента до самореалізації, яке пов'язане з мотивацією досягнення і потребою визнання як члена суспільства.

У контексті нашого дослідження цінними є погляди К.Г. Юнга, який вважав, що при фрустрації людини в процесі онтогенетичного розвитку, коли не відбувається задоволення

потреб, з'являються різні негативні переживання: роздратування, розчарування, зневіра, тривога, відчай тощо. Фрустрація виникає у ситуаціях конфлікту, коли задоволення потреби наштовхується на перепони, які важко здолати. Це є причиною нервових станів особистості і негативно впливає на її ставлення до життя. Ця думка була розвинута представником української діаспори О. Марденом у праці «Воля і успіх» та полягає у тому, що кожна людина повинна себе виховувати і працювати так, щоб уміти переборювати перешкоди, досягати мети, успіху в житті. На його переконання, слабкі люди очікують сприятливих обставин, а сильні створюють їх самі. Справа, в якій людина хоче бути успішною, має відповідати її здібностям і бажанню, її треба починати з «найнижчого щабля» [5].

Тому одним із важливих завдань вищого навчального закладу – спрямувати зусилля, енергію молодих людей у певне русло, організувати поступ спочатку до ближніх, а від них уже до більш далеких життєвих перспектив. Якщо мети досягнуто, у людини формується оптимістичне ставлення до життя і їй легше досягати нової перспективи. За спостереженнями В.О. Сухомлинського, відчуття радості успіху справляє на дитину чималий стимулюючий вплив: «Вона переживає хвилююче почуття радості, вона торжествує, переживає незабутні хвилини відкриття... Так, уся справа у вірі у свої сили, в емоційному стимулі» [7, с. 511].

Проте регулювати поведінку людини можливо і необхідно лише тоді, коли вона володіє певною свободою дій, що передбачає здатність обирати власну лінію поведінки, самостійно визначати спрямованість своїх вчинків [6].

З погляду на це проблему формування ціннісних орієнтацій майбутнього педагога доцільно розглядати в координатах, пов'язаних як з зовнішніми факторами (професія, педагогічна діяльність, навчальний процес університетської освіти), так і з внутрішніми. Велике значення при цьому має самооцінка майбутнього педагога, яка відноситься до найважливіших компонентів особистості і її інтелектуальної ідентичності, яка «прямо чи опосередковано визначає процеси спілкування і діяльності» [1, с. 498].

Професійно-педагогічна підготовка – це соціально обумовлена цілісність учасників університетської освіти, які взаємодіють на основі співробітництва між собою, оточуючого його матеріальними і духовними цінностями, спрямованими на формування творчого потенціалу особистості. Вона характеризується формуванням і проявами у майбутнього спеціаліста внутрішньої рефлексії та виводить студента за його межі. Звідси гуманізація процесу університетської освіти передбачає її кінцевою метою не знання, а цілісний розвиток майбутнього спеціаліста, вимагає, щоб процес навчання в навчальному закладі активізував механізм

особистісно-професійного розвитку кожного студента і викладача. Призначення особистісно-орієнтованого навчання полягає в тому, щоб підтримати і розвинути природні риси студента, його здоров'я і індивідуальні здібності, допомогти у встановленні його суб'єктності, соціальності, культурної ідентифікації, творчої самореалізації особистості. Особистісно-орієнтоване навчання актуалізує залучення студентів до світу ідей, ідеалів і цінностей.

Вирішення даної проблеми лежить у максимальній спрямованості процесу навчання на розв'язання конкретних практичних професійних завдань, які забезпечують інтеграцію цінностей-мети (педагогічних ідей) і цінностей-засобів (способів їх реалізації). Це можливо за наявності наступних умов: створення особистісно стверджуючих ситуацій, перенесення спілкування в діалогову площину, формування позитивних Я-образів, створення ситуації успіху, зміни позиції викладача відносно студента, у напрямку гуманізації і демократизації.

Рішуча підтримка всього найкращого в людині є проявом гуманізму. У вмінні бачити, враховувати і використовувати лише найкращі особистісні якості полягає секрет успіху не тільки виховання юного покоління, але і здатність до самовиховання особистості сучасного вчителя. Останнє не можливо без високої духовної культури педагога, яка є сутністю його професійної діяльності. Педагог – це насамперед особистість, яка має професійну вагу тією мірою, якою вона здатна не тільки акумулювати духовні цінності, вироблені людством, але й залучати до цих цінностей інших людей.

Особистісні властивості вихователя, пов'язані з педагогічною культурою, яку розглядають як складову загальнолюдської і національної духовної культури, сферу педагогічних цінностей, що охоплює педагогічні теорії, мислення, свідомість, культурні зразки практичної діяльності. У професійно педагогічному плані педагогічна культура – це сфера професійної діяльності, що містить суспільні вимоги до неї, закономірності культурної ідентифікації педагога. Педагогічна культура вихователя може розглядатися і як особистісна якість педагога, яка виявляється в реальному освітньому процесі в єдності з загальнокультурними і моральними проявами особистості педагога [6].

Індивідуальна професійна культура проявляється в професійній поведінці педагога. Так, педагогу з високим рівнем педагогічної культури властиві теоретичне обґрунтування власної педагогічної позиції, системність педагогічної діяльності, творчість, позитивний настрій, гнучкість, варіативність у прийнятті рішень. Такий педагог має власний педагогічний стиль. Він не тільки зберігає і відтворює духовні цінності освіти і виховання, а й сам створює їх у вигляді нових технологій, методик, дидактичних і виховних систем.

Актуалізація власної сформованості психолого-педагогічної культури майбутнього педагога, його ціннісних орієнтацій в процесі творчого професійно-педагогічного становлення може відбуватися в трьох взаємопов'язаних площинах і розглядається як: розуміння необхідності набуття професійно-педагогічних знань і способів діяльності, суб'єктивні передумови творчої педагогічної діяльності, суб'єктивної потреби визначення професійно-педагогічних цінностей (мета, мотивація, цінності професійної самоактуалізації – інформаційно-когнітивна площина); як усвідомлення себе, позитивних і негативних аспектів власної діяльності, оцінка і самооцінка власного почуття, регулювання самореалізації, своїх відносин і прийняття рішень – індивідуально-смыслова площина; як здатність до конструктивного, нестандартного мислення і поведінки, а також усвідомлення і розвиток свого досвіду, результат креативної діяльності – креативно-діяльнісна площина. В кожній площині вирішуються певні задачі, які можна віднести до одноіменних блоків: інформаційно-когнітивний, особистісно-смысловий, креативно-діяльнісний блоки творчого педагогічного потенціалу [8, с. 66-67].

Аналіз наукової літератури з проблеми підвищення рівня сформованості педагогічної культури майбутніх педагогів, ціннісних орієнтацій показав, що якісна результативність професійної підготовки конкурентоздатних спеціалістів значно підвищується за умови створення культурно-освітнього середовища, яке забезпечувало б професійно-творчий розвиток майбутніх педагогів на основі особистісно-орієнтованого навчання, оновлення програм дисциплін педагогічного циклу (надання їм розвивального культурологічного характеру, спрямованості на максимальне задоволення інтелектуальних, духовних і професійних запитів як студента, так і викладача; орієнтацію на розвиток їх педагогічних здібностей і педагогічного мислення); проведення навчальних занять із залученням майбутніх педагогів в поле конкретних професійних, соціальних, психологічних і педагогічних ситуацій, використання технологій проектного навчання та інших сучасних технологій.

Висновки і пропозиції. Специфічною особливістю формування ціннісних орієнтацій у студентів педагогічних навчальних закладів є те, що воно ставить дві головні цілі: з одного боку, якнайкраще виховати майбутніх вчителів, адже педагог сам повинен бути добре вихованим, а з другого – підготувати їх до виховної роботи з дітьми та дорослими. Які покликані забезпечити формування особистості з такими якостями, досвідом, які б, з одного боку, відповідали сучасним вимогам суспільства, а з іншого, – сприяли розвитку людини як особистості з чіткими моральними принципами та цінностями.

В той же час, сучасна студентська молодь функціонує у надзвичайно складному і динамічному соціумі, який є не просто середовищем її існування. Він постає перед нею у вигляді різноманітних соціально-значущих моральних задач, які мають бути розв'язані кожним членом суспільства. В цих умовах завданням сучасного вищого навчального закладу є здійснення цілеспрямованого навчально-виховного процесу, який забезпечує формування ціннісних орієнтацій майбутнього педагога, його про-

фесійно-творчий розвиток на основі ціннісного ставлення до значущих моментів професійної діяльності: до педагогічної праці (визначення мети і особистісного значення даної діяльності); особистості вихованця (проекування розвитку); до особистості педагога і до самого себе як педагога (професійний ідеал і Я-концепція вчителя), а головне – допомогти виробити майбутньому педагогу виробити єдино правильну індивідуальну життєсміслову програму, в основу якої покладаються справжні етичні цінності [3].

Список літератури:

1. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України; головний ред. В.Г. Кремень. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с.
2. Касьян В.І. Філософія: Відповіді на питання екзаменаційних білетів: навч. посіб. / В.І. Касьян. – 5-те вид, випр. і доп. – К.: Знання, 2008. – 347 с.
3. Кравченко Т.В. Цінності й ціннісні орієнтації сучасного студентства: теоретико-прикладний аспект / Т.В. Кравченко, О.М. Ващенко, С.П. Третяк / Людські цінності і толерантність у сучасному світі: міжконтинентальний діалог інтелектуалів: матер. Міжнарод. наук.-практ. конф. (16 листоп. м. Київ / М-во освіти і науки, молоді і спорту України. Київ. ун-т ім. Б. Грінченка [та ін.] за заг. ред. В.О. Огнев'юка, [редкол.: В.О. Огнев'юк, Л.Л. Хоружа, С.О. Сисоева, Н.М. Віннікова]. – К.: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2011. – 280 с.
4. Крыжко В.В. Психология в практике менеджера образования / В.В. Крыжко, Е.М. Павлютенков. – СПб.: Образование-культура, 2002. – 184 с.
5. Марден О. Воля й успіх / Орисон Марден. – Дрогобич: Відродження, 1996. – 104 с.
6. Стаднік Н.В. Сутнісні характеристики ціннісних орієнтацій студентів / В. Марчук, Н. Стаднік // Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В.О. Сухомлинського. Педагогічні науки: зб. наук. пр. / за ред. проф. Тетяни Степанової. – № 1(60), лютий 2018. – Миколаїв: МНУ імені В.О. Сухомлинського, 2018. – 420 с. – С. 183-187.
7. Сухомлинський В.О. Вибрані твори: в 5 т. / В.О. Сухомлинський. – К.: Рад. школа, 1976. – Т. 4. – 654 с., с. 511.
8. Цукерман Г.А. Психология саморазвития / Г.А. Цукерман, Б.М. Мастеров. – М.: Интерпракс, 1995. – 288 с.
9. Чобітько М.Г. Теоретико-методологічні засади особистісно орієнтованої професійної підготовки майбутніх учителів: автореф. дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» / Микола Григорович Чобітько; Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих АПН України. – К., 2007. – 42 с.
10. Філософський словник соціальних термінів: [ред.-упор. В.П. Андрущенко та інші]. – 3-тє вид., оновл. – К.-Х., 2005. – 672 с.

Волынец Е.И.

Педагогический институт,
Киевский университет имени Бориса Гринченко

ФОРМИРОВАНИЕ ЦЕННОСТНЫХ ОРИЕНТАЦИЙ БУДУЩЕГО ДОШКОЛЬНОГО ПЕДАГОГА В УСЛОВИЯХ СОВРЕМЕННОГО ВЫСШЕГО УЧЕБНОГО ЗАВЕДЕНИЯ

Аннотация

В статье раскрыты отдельные аспекты проблемы формирования ценностных ориентаций будущего дошкольного педагога в процессе профессиональной подготовки в условиях современного высшего учебного заведения; проведен анализ научных подходов к решению этой проблемы, освещены основные понятия проблемы. Установлено связь между личностными качествами педагога и его педагогической культурой. Определено педагогические условия формирования ценностных ориентаций будущего дошкольного педагога в процессе профессиональной подготовки.

Ключевые слова: дошкольный педагог, ценности, ценностные качества, ценностные ориентации, профессионально-педагогическая подготовка дошкольного педагога, формирование качеств, педагогическая культура.

Volynets E.I.

Pedagogical Institute, Borys Grinchenko Kyiv University

FORMATION OF VALUE ORIENTATIONS OF THE FUTURE PRESCHOOL TEACHER IN THE PROCESS OF PROFESSIONAL TRAINING IN THE CONDITIONS OF MODERN HIGHER EDUCATIONAL INSTITUTION

Summary

In the article some aspects of the problem of formation of value orientations of the future preschool teacher in the process of professional training in the conditions of modern higher educational institution are disclosed. The analysis of scientific approaches to solving this problem is carried out. The main concepts of the problem are highlighted. The connection between the personal qualities of the teacher and his pedagogical culture is established. The pedagogical conditions of formation of value orientations of the future preschool teacher in the process of vocational training are determined.

Keywords: preschool teacher, values, values, value orientations, vocational and pedagogical preparation of a preschool teacher, formation of qualities, pedagogical culture.